

Yoel Kitabı və Laodikeyalı Yeddinci Gün Adventist Kilsəsi - On səkkizinci nömrə

Jeff Pippenger

2025-12-25

On səkkiz nömrə

Biz Abramın əhdini nəzərdən keçiririk və hələ Yoel kitabının açılış ayələri ilə birbaşa əlaqəsi olan Abram peyğəmbərliyinin həmin ünsürünə toxunmamışıq. Abramın 400 illik köləlik barədə peyğəmbərliyi, Paulun 430 ili ilə birlikdə, Daniel 12:11-dəki 1290 il ilə uyğunlaşan peyğəmbərlik quruluşunu ortaya qoyur. On birinci ayədəki 1290 illik peyğəmbərlik, Abram və Paulun 430 illik xəttinin omega peyğəmbərlik dövrüdür. Bu həqiqət, müdriklərlə pisləri bir-birindən ayıran və axır günlərdə möhürü açılanların bir ünsürüdür.

430 illik omeqa peyğəmbərliyi ilə əlaqəli olaraq “dörd nəsil” rəmzi var idi; bu, Allahın seçilmiş xalqını əsarətdə saxlayan millət üçün möhlət dövrünü göstərirdi. Musa üçün bu Misir idi; Musanın nəğməsini oxuyan yüz qırx dörd minlik üçün isə bu, 1798-ci ildən Bazar qanununa qədər Amerika Birləşmiş Ştatlarının tarixidir. Vəhy kitabının on üçüncü fəslində “yer vəhşi heyvanı” kimi təqdim olunan Amerika Birləşmiş Ştatları quzu kimi başlayır və əjdaha kimi danışmaqla başa çatır. Quzunun rəmzi olan Yusif Misirdə nisbi sülh dövrünü təmsil edir; ta ki yeni bir firon ortaya çıxana və əsarət başlayana qədər. Beləliklə, dördüncü nəsildə mühakimə olunan millət — Musa üçün Misir olmuşdusa — Amerika Birləşmiş Ştatlarıdır. Qalıq Bazar qanunu zamanı, ivritlilər üçün qapılarının sövə-lərindəki qanla kulminasiyaya çatan bəlalarla və ondan sonra Misir xalqı üçün Qırmızı dənizdə baş verənlərlə təcəssüm etdirildiyi kimi mühakimə olunur. Yusif və Musa yaxşı fironu və pis fironu təmsil edir; bu isə Amerika Birləşmiş Ştatları üçün əvvəlcə quzu, sonra isə əjdaha deməkdir.

İbrahimin dördüncü nəsildə mühakimə haqqında peyğəmbərliyinə möhlətin bağlanması mərhələli olması faktı da daxil idi; çünki Musanın İbrahimin peyğəmbərliyini yerinə yetirməsi çərçivəsində möhlət təkcə Misir üçün bağlanmadı, həm də Amorilər üçün öz möhlət vaxtı camlarını doldurmaları üçün hələ vaxt qalırdı—Misir öz camını doldurduqdan sonra. Misir üçün Qırmızı dəniz Birləşmiş Ştatlar üçün bazar günü qanunu idi və sonra “yer üzündəki hər bir başqa ölkə” Amorilərin, Misir üçün möhlətin bağlanmasından sonrakı vəziyyətdə təmsil edildiyi kimi, Birləşmiş Ştatların “nümunəsini izləyəcək”.

Amorlular, Abramın əhdində Misir çayından Babil çayınadək olan dünyanı müəyyən edən on qəbilədən biridir və buna görə də Amorlular, Birləşmiş Ştatlarda bazar qanunundan sonra milli varlıqlar kimi öz fərdi möhlət dövrlərini bağlayan dünya xalqlarını təmsil edirlər. Amorlular, hökmün dünya üzərinə bağlanması üçün bibliya rəmzidir və bu, üçüncü və dördüncü nəsildə baş verir. Qırmızı dəniz Birləşmiş Ştatlar üçün möhlət dövrünün bağlanması rəmzidir və Amorlular, insanlıq üçün möhlət dövrü bağlanana qədər xalqların möhlət dövrlərini tədricən bağlamasını təmsil edirlər. Buna görə də Amorlular, Qırmızı dənizdəki bazar qanunu böhranı dövründən şərq küləyinin gətirdiyi qurtuluşa qədər olan dövrün rəmzidir; həmin vaxt qurtuluş yolu Allahın xalqı

üçün açılır.

Lakin Abramın peyğəmbərliyi yalnız dördüncü nəsilədən Birləşmiş Ştatların Misir, dünyanın isə Emorlular kimi başa düşülməsi baxımından danışmır; daha mühüm olaraq, Qırmızı dənizi keçən Allah xalqının nəslini “dördüncü nəsil” kimi yerləşdirir. “Dörd nəsil” anlayışından, Abramın üç addımdan ibarət birinci addımında başa düşə bildiyimiz qədərini üzə çıxardıqda, İbrahimin əhdinin ikinci və üçüncü addımlarını nəzərdən keçirəcəyik. İkinci addım on yeddinci fəsildir, üçüncü addım isə, əlbəttə ki, iyirmi ikinci fəsildir.

Daniel kitabının on ikinci fəslində üç peyğəmbərlik dövrü müəyyən edilir və onların hamısı 1844-cü ildə sona çatan peyğəmbərlik zamanını təmsil edir. Bu üç dövr axır günlərdə möhürsüz edilir və həmin üç dövr axır günlərdə Allahın xalqının başına gələn biliyin artmasını təmsil edir. Məsih, kətan geyimli adam olaraq, yeddinci ayədə bu üç peyğəmbərlik dövründən birincisini ortaya qoyur və bunu etməklə Özünü Vəhy onuncu fəslin nə suyun, əksinə yerin və dənizin üzərində duran mələyi ilə eyniləşdirir.

Və dənizin və yerin üzərində dayandığını gördüyüm mələk əlini göyə qaldırdı, və əbədi olaraq yaşayan, göyü və onda olanları, yeri və onda olanları, dənizi və onda olanları yaradanın adına and içdi ki, artıq vaxt olmayacaq. Vəhy 10:5, 6.

On ikinci fəslin yeddinci ayəsində kətan geyimli adam həmçinin əbədi yaşayanın adına and içir.

Və çayın suları üzərində duran, kətan libasa bürünmüş adamı eşitdim; o, sağ əlini və sol əlini göylərə qaldırıb əbədi yaşayanın adı ilə and içdi ki, bu, bir zaman, zamanlar və yarım zaman üçün olacaq; müqəddəs xalqın qüdrətini dağıtma işi tamamlandıqda, bütün bu şeylər başa çatacaqdır. Daniel 12:7.

Vəhy vasitəsilə bizə bildirilib ki, Daniel kitabında yerləşən həmin eyni peyğəmbərlik xətti Vəhy kitabında davam etdirilir və Millerçi anlayışına görə bu iki təsvir Məsihin bir-birinə paralel keçidləridir. Vəhy kitabında kiçik kitabı olan Mələk kimi Məsih, 1844-cü ildə peyğəmbərlik zamanının tətbiqinin sonunu müəyyən edir; Daniel kitabında isə kətan geyimli Adam kimi Məsih, Amerika Birləşmiş Ştatlarında bazar qanunu gəldiyi zaman Danielin son görüntüsündəki bütün heyratımız hadisələrin tamamlanacağını müəyyən edir. Bazar qanunundan əvvəl gələn və onda zirvəyə çatan həmin müqəddəs tarix daxilində Allahın xalqı 1260 rəmzi ilə təmsil olunan bir müddət ərzində səpələnəli idi. Bazar qanunundan əvvəl gələn bu səpələnmə dövrü Vəhy kitabının on birinci fəslində təsvir olunur; orada Musa və İlyas öldürülür və üç gün yarım küçədə ölü qalırlar ki, bu da 1260-ın rəmzidir.

Yeddinci ayədə kətan geyimli adam bildirir ki, müqəddəs xalqın qüdrətinin səpələnməsi üç gün yarımını tamamladıqda, axır günlərdə Allahın xalqının başına gələn “möcüzələr” də tamamlanmış olacaq. Biz əvvəlki məqaləni Bacı Uaytın Zəkəriyyə kitabının üçüncü fəslinə dair şərhini ilə tamamladıq. Birinci cümlədə deyilirdi: “Zəkəriyyənin Yuşa və Mələk barədə görüntüsü, böyük kəffarə gününün son səhnələrində Allahın xalqının təcrübəsinə xüsusi qüvvə ilə tətbiq olunur.” Həmin fəsildə və Bacı Uaytın o fəsil üzərində ilham olunmuş şərhində yüz qırx dörd min nəfər “heyrat doğuran adamlar”dır. Danielin son görüntüsündə bazar günü qanunu ilə tamamlanan

“möcüzələr”, Allahın xalqının möhürlənməsi ilə bağlı olan “möcüzələr”dir.

Daniel kitabının on ikinci fəslə axır günlərdə yüz qırx dörd min nəfəri möhürləyən nuru verir. Həmin nur Millerçi tarixdə hamısı müəyyən edilərək həqiqət kimi təsbit olunmuş üç peyğəmbərlik dövrü ilə təmsil olunur. Bu üç dövr üç ayədə təqdim edilir və həqiqət quruluşunu ayaqda saxlayan üç sütundur. Həqiqətin quruluşu üçmərhələli bir proseslə ayaqda saxlanılır. Bu üç mərhələdən ibarət proses, doqquz ayədən (4–12) ibarət parçanın daxilində, peyğəmbərlik vaxtını təqdim edən üç ayə ilə təmsil olunur. Bu üç peyğəmbərlik dövrü, təməl Millerçi anlayış baxımından ələ alındıqda, Millerçi anlayışla uyğunluq içində müəyyən edilən, lakin zaman ünsürünü tətbiq etməyən üç simvolik dövr meydana gətirir.

Üç dövrün yeri, məhz “peyğəmbərliyin möhürlənməsi—və sonra möhürünün açılması prosesini” müəyyən edən Müqəddəs Yazının həmin parçasının daxilindədir; buraya üçqat sınaq prosesinin klassik bibliya təsviri də daxildir. Danielə öz kitabını möhürləməsinin deyildiyi sözlərlə başlayan doqquz ayə, elə həmin üç dövrün bəyan olunduğu ayələrdir və bu doqquz ayədə həqiqətin möhürü açıldıqda baş verən təmizlənmə prosesi “təmizlənməmiş, ağardılmış və sınaqdan keçirilmiş” kimi ifadə olunur. Üç ayədəki üç dövr, axır zamanında, son günlərdə biliyin artmasıdır; bunlar Allahın əhd xalqının son sınaqdan keçirilməsi və möhürlənməsi prosesini təmsil edir. Həmin tarixdə son günlərdə Allahın xalqının başına gələn simvolik “möcüzələr” bəyan olunur. Xahiş olunur, bu paraqrafı bir daha oxuyun.

Doqquz ayədən ibarət olan həmin keçiddəki üç ayədə yer alan üç dövr, Daniel kitabının zirvəsini təmsil edir və orada təmsil olunan zirvə, daxili peyğəmbərlik xəttinin zirvəsidir; bu, əlsiz olaraq dağdan “kəsilib” çıxarılan bir qayanın hekayəsidir ki, bu da qalığın hekayəsidir. Həmin daxili xətt onuncu və on ikinci fəsillərdə təmsil olunur, peyğəmbərliyin zahiri xəttinin zirvəsi isə on birinci fəslin son ayələrində və Daniel on ikinin ilk bir neçə ayəsindədir.

Həmin üç dövr həmçinin Ulai və Hiddekel çayının şəhadətinə aid hər iki görüntünün zirvə nöqtəsidir və həmin üç ayə, həm İbramı, həm də Paulu şahid olaraq təqdim edən əhd vaxtı peyğəmbərliyinin kulminasiyaedici yerinə yetməsinə təmsil edən bir peyğəmbərlik dövrünü ehtiva edir. Kətan geyinmiş Adam olan İsa yeddinci ayədə suyun üzərində yeriyir. On birinci ayədə iki səs — hansı ki, həm də Məsihin səsidir — İbram və Paul şəhadət etmək üçün dayanırlar. On ikinci ayədə Allahın xalqının möhürlənməsi tarixi təmsil olunur, çünki yüz qırx dörd min bakirədir və bakirələr on bakirə məsəlini yaşayırlar; on ikinci ayədəki bərəkət isə gözləyənlərin üzərindədir. Məsəldə gözləyənlər və “mübarək” olanlar, qapı bağlandığı zaman onların nikaha daxil olmasına imkan verən libası qəbul edənlərdir.

Yeddinci ayədə İsa suyun üzərində yeriyir; bu, qorxu doğurur, lakin Peter iman etməyə qərar verir və yeriməyə başlayaraq Allaha izzət verir. Ancaq Peter çox vaxt hər iki sinfin rəmzi olur və onun hökm saatı yetişdiyi üçün izzət yenidən qorxuya çevrilir. Yeddinci ayədə yerləşən birinci dövr birinci mələyin xəbərini təmsil edir. İsa suların üzərindədir; bu, qorxunun və birinci mələyin rəmzidir. Sonra İsa elə bir dövrü müəyyən edir ki, bazar günü qanununun hökmündən əvvəl Öz xalqını izzətləndirəcək. Üç mələyin hər üç ünsürü yeddinci ayənin daxilindədir, çünki yeddinci ayə üç mələyi təmsil edən üç ayənin birincisidir.

On birinci ayə, Abram və Paulun alfa səslərinə öz omeqa şəhadəti ilə bir “ikiləşmə” təqdim edir. Onların “ikiləşdirilmiş” səsləri birləşərək əhd vaxtı peyğəmbərliyini bəyan edir və on birinci ayə, 1798-ci ildə Babilin süqutu ilə başa çatan peyğəmbərlik dövrünü müəyyənləşdirməklə, omeqa olaraq bu peyğəmbərliyi yerinə yetirir və beləliklə, axır günlərdə Mikayıl ayağa qalxdıqda Babilin süqutunu tipoloji olaraq göstərir. On birinci ayədə biz peyğəmbərlərin bir ikiləşməsinə və Babilin iki süqutunu təmsil edən bir dövrə maliklik; bununla da “Babil yıxıldı, yıxıldı” deyə elan edən ikinci mələyin ismarıcını təmsil edir.

Yeddinci ayə birinci mələyin xəbəridir, on birinci ayə isə ikinci mələyin xəbəridir; on ikinci ayə isə, Daniel 12*12 və ya Daniel 144 olmaqla, müdriklə ağılsız arasındakı fərqdən bəhs edir; bu fərq, hökm böhranında xarakterin təzahürü ilə başa çatan mühakimə prosesində həyata keçirilir. On ikinci ayə üçüncü mələyin xəbəridir və dünyanın iki sinfə necə bölündüyünü müəyyən edir; həmin bölünmənin üçüncü mələk tərəfindən xarici təsvirinin qarşılığı isə, on ikinci ayədə təmsil olunan üçüncü mələyin daxili bölünməsidir. Yeddinci, on birinci və on ikinci ayələr üç mələyin xəbəridir və bu ayələr axır günlərdə açılan işıqdır. Bu üç ayənin axır günlərdə açılması Vəhy kitabının onuncu fəslə ilə uyğunluq təşkil edir.

Məsih qüdrətli mələk kimi, habelə onuncu fəsildə Yəhuda qəbiləsinin Aslanı kimi “aslan” tək hayqırdı və Onun nəritisi möhürlənmiş yeddi göy gurultusu doğurdu; necə ki, Danielin onuncu fəslə də möhürlənmişdir. Bunlar paralel mətnlərdir. Bu səbəbdən, on ikinci fəsildəki üç dövr həm də Vəhyin onuncu fəslindəki yeddi göy gurultusudur.

“Yeddi gurultu” sadəcə olaraq Məsihin Alfa və Omeqa kimi başqa bir ifadəsidir, çünki “yeddi gurultu”nun əsas simvolizmi ondan ibarətdir ki, o, 1798-ci ildən 1844-cü ilə qədər baş vermiş və yüz qırx dörd minin tarixində “öz sırası ilə açıqlanacaq” olan “gələcək hadisələr”də təkrarlanan “hadisələrin təsvirini” təmsil edir. Buna görə də “yeddi gurultu” Alfa və Omeqanın rəmzidir; O həm də başlanğıc və sonudur; birinci və axırıncı, təməl və məbəd; künc daşı və başdaşdır — yeddi gurultu.

Daniel on ikidəki üç rəmzi dövrün işığı yeddi göy gurultusunun işığı ilə uyğun gəlməlidir, çünki onlar eyni peyğəmbərlik xəttidir. Birinci dövrdə Məsih hər iki əlini göyə qaldırır, necə ki, Vəhy onda bir əlini qaldırır. Vəhy onda Onun əli peyğəmbərlik zamanının tətbiqinin sonunun rəmzinə çevrilir və peyğəmbərlik zaman dövrlərindən sadəcə peyğəmbərlik dövrlərinə keçidi göstərir. Millerçilərin istifadə etdikləri əsas peyğəmbərlik qaydasındakı həmin keçid, Məsihin dövründə hərfidən ruhaniyə olan böyük keçidlə təmsil edilmişdi.

Həvari Pavel seçilmiş bir xalqın peyğəmbərlik xətti ilə bağlı əsas peyğəmbərlik qaydasını təsis etmək üçün qaldırıldı. Ruhani İsrailin lap başlanğıcında əhdin özünü yenidən müəyyən edən əsas bir peyğəmbərlik qaydası təsis olunur. O vaxtdan etibarən İbrahimin övladı olmaq qanla deyil, imanla İbrahimin övladı olmaq demək idi. Bu peyğəmbərlik prinsipi, əsas etibarilə, bu baxımdan Vəhy kitabının onuncu fəslində Məsihi təmsil edən Pavelin qələmi vasitəsilə bərqərar edildi; o, 1844-cü ildə zamanın peyğəmbərlik tətbiqini dəyişdirib sona çatdırdı.

Bəşəriyyətlə olan əhd göy qurşağı ilə təmsil olunur və Nuhun Gəmisi, seçilmiş ayrıca müəyyən edilmiş bir xalqın mövcud olmadığı, daşqından əvvəlki və sonrakı bir zaman dövrünü təmsil edir.

İbrahimin çağırılması, Allahın bəşəriyyətlə olan peyğəmbərlik münasibətində böyük və mühüm bir dəyişikliyi təmsil etdi. İbrahimlə bağlanan əhd, əhd tarixinin xəttində böyük bir dönüşü təmsil etdi və bununla o, Paulun günlərində hərfidən ruhaniyə, habelə 1844-cü ildə zaman tətbiqindən zamansız tətbiqə olan böyük keçidi tipləşdirdi.

Allahın bəşəriyyətlə əhdindəki ilk dəyişiklik Bağ idi və elan olunmuş dəyişiklik həyat ağacına qoyulan məhdudiyyətlər idi; bu, geyimdə də bir dəyişiklik doğurdu — ruhani nurdan həqiqi quzu dərisinə. Əhd tarixində növbəti böyük dəyişiklik Nuhun təmsil etdiyi daşqındır; necə ki, ilk böyük əhd dəyişikliyində Adəm təmsilçi olmuşdu. Sonra Abramla seçilmiş bir xalqa keçid baş verdi; bu da Musaya gətirib çıxardı, o isə bir günün bir ili təmsil etməsi barədə peyğəmbərlik prinsiplərini təqdim edir. Bu prinsip 1844-cü ilə qədər etibarlıdır; o vaxt əhddə başqa bir böyük dəyişiklik baş verdi. Əhd tarixinin böyük dövrlərində Allahın peyğəmbərlik Kəlamının bir prinsipində həmişə böyük bir dəyişiklik olur. Yüz qırx dörd minin tarixi ərzində həmin dəyişiklik bundan ibarətdir ki, Alfa Omeqa Həqiqətdir. Alfa və omeqa prinsipi odur ki, Allahın Kəlamında son həmişə başlanğıcla təsvir olunur. Alfa və omeqa prinsipinə İbrani dilində “həqiqət” sözünün üçqat quruluşu bağlıdır.

Qalıq xalqın tarixində baş verən böyük peyğəmbərlik dəyişikliyi əsas əhd tarixlərinin hər birində birbaşa təmsil olunur, eləcə də digər həqiqət xətlərində. Yeşaya 22:22-də Elyaqimin üzərinə qoyulan “açar”, Matta on altıncı fəsildə Paniyumda Peterə verilən həmin açardır. O açar Filadelfiya kilsəsinə verilir və Musanın tarixində, Millerçilərin tarixini əvvəlcədən göstərən bir nümunə olaraq, Musa tərəfindən qeydə alınmış il-gün prinsipinə məhz günün özünə qədər bağlanmasına imkan verən açar William Millerə verilmişdi. Millerin Musa peyğəmbərliyi ilə əlaqəsi, Paulun Abramın peyğəmbərliyi ilə əlaqəsi ilə təmsil olunurdu. Bəs Miller niyə Musa ilə əlaqə qurmasın? Musanın gəmidə xilas olması, hər iki əhdi bir-birinə bağlamaq üçün Nuhun gəmidə xilas olması ilə əlaqələnməmişdi. Edəndə başlayan peyğəmbərlik tətbiqindəki dəyişikliklər göstərir ki, peyğəmbərlik işığının böyük bir açıqlanması son əhd xalqının — yüz qırx dörd minin — tarixində müəyyən edilir. Mən iddia edirəm ki, böyük peyğəmbərlik dəyişikliyi yeddi gurultu ilə təmsil olunur; bunlar Daniel kitabının on ikinci fəslindəki üç dövrə birbaşa əlaqəlidir və bunlar yalnız alfa və omeqa prinsiplərini sətir üstə sətir tətbiqinə, həqiqətin üçpilləli quruluşu üzərində duran bir tətbiqə tətbiq etdikdə tanınır.

“Artıq vaxt yoxdur” elanından dərhal əvvəl gələn ayələrdə Məsih yeddi ildırımını təqdim etdi; bunlar da, Daniel on ikidəki həqiqətlərdə olduğu kimi, möhürlənmişdi. On ikinci fəsildə kətan geyinmiş adamın hər iki əlini qaldırmasının konteksti Daniel kitabının möhürünün açılmasıdır, Vəhy onuncu fəsildə isə Şir olan Məsih üçün kontekst yeddi ildırımın möhürlənməsidir. Bacı Uayt yeddi ildırımın möhürlənməsini Danielin kitabının möhürlənməsi ilə eyniləşdirir.

“Bu yeddi ildırım səslərini ucaltdıqdan sonra, Danielə kiçik kitab barədə verildiyi kimi, Yəhyaya da belə bir əmr gəlir: ‘Yeddi ildırımın söylədiyi şeyləri möhürlə.’ Bunlar öz sırası ilə açıqlanacaq gələcək hadisələrə aiddir.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, cild 7, 971.

Yeddi göy gurultusu Vəhy 10, Peyğəmbərlik Ruhu və 1840-cı ildən 1844-cü ilədək Millerçilərin tarixi ilə müəyyən edilir; bu tarix yüz qırx dörd minin tarixində təkrarlanır. Həmin eyni parçadan belə deyilir: “Yəhyaya verilmiş və yeddi göy gurultusunda ifadə olunmuş xüsusi işıq birinci və ikinci mələklərin xəbərləri altında baş verəcək hadisələrin təsviri idi. Bu şeyləri xalqın bilməsi yaxşı deyildi, çünki onların imanı hökmən sınaqdan keçirilməli idi. Allahın nizamında ən ecazkar və daha irəli həqiqətlər bəyan ediləcəkdə.” Millerçilər iki məyusluqla üzləşməli olduqlarını anlamırdılar, çünki onların anlayış çatışmazlığı onları sınamaq üçün nəzərdə tutulmuşdu. Millerçilər heç bir “daha irəli həqiqətlər” gözləmədilər; yəni onlar əhd tarixində heç bir “böyük peyğəmbərlik dönüşləri” gözləmədilər.

Baxmayaraq ki, “Millerçi” “xalqın bunları bilməsi ən yaxşısı deyildi,” yüz qırx dörd min eyni tarixlə sınıxılır, lakin tarixi məsumcasına yanlış anlamaqla deyil, bilmənin tələb olunan bir tarixi anlamamağa görə. Bu, eyni sınaqdır, sadəcə tərsinə çevrilmişdir. Vəhy onuncu fəsildə Yəhya hər şeydən əvvəl yüz qırx dörd min, yalnız ikinci dərəcədə isə birinci və ikinci mələyin Millerçi hərəkətini təmsil edir. Bu, Yəhyanın kiçik kitabı yeməzdən əvvəl onun şirin, sonra isə acı olacağı barədə öncədən xəbərdar edildiyini gördükdə aydın olur. Millerçilərin bunun nə demək olduğunu bilməsi ən yaxşısı deyildi, lakin Yəhya Millerçilərin kiçik kitabı yedikdə nə baş verdiyini əvvəlcədən bilən bir xalqı təmsil edir.

Və mən mələyin yanına gedib ona dedim: Kiçik kitabı mənə ver. O da mənə dedi: Onu götür və ye; o, qarnını acı edəcək, amma ağzında bal kimi şirin olacaq. Mən də kiçik kitabı mələyin əlindən götürüb yedim; o, ağzımda bal kimi şirin idi; lakin onu yeyən kimi qarnım acı oldu. Vəhy 10:9, 10.

Yəhyanın onuncu fəsildə təsvir olunan 1840-cı ildən 1844-cü ilədək olan acı-şirin təcrübədən əvvəlcədən xəbərdar edildiyi bildirilir. Doqquzuncu və onuncu ayələrdə belə aydın şəkildə göstərilən həmin təcrübə, ikinci ayədən dördüncü ayəyədək də açıq surətdə müəyyən edilir.

Onun əlində açıq bir kiçik kitab var idi; və o, sağ ayağını dənizin, sol ayağını isə yerin üzərinə qoydu; və aslan nəriləyən zaman olduğu kimi, uca səslə fəryad etdi; və o fəryad etdikdə, yeddi ildırım öz səslərini çıxardı. Yeddi ildırım öz səslərini çıxardıqdan sonra mən yazmaq üzrə idim; və göydən mənə belə deyən bir səs eşitdim: “Yeddi ildırımın söylədiklərini möhürlə və onları yazma.” Vəhy 10:2–4.

“Yeddi ildırım” birinci və ikinci mələyin altında baş verəcək “hadisələrin təsvirini”, habelə “öz ardıcılığı ilə açıqlanacaq gələcək hadisələri” təmsil edir. “Yeddi ildırım” Millerçilərin tarixinin yüz qırx dörd min nəfərin tarixində təkrarlandığı həqiqətini təmsil edir və 1798-ci ildə və ondan sonrakı dövrdə axır zamanda möhürü açılan həqiqətlər, Allahın xalqının son günlərində həqiqətin yenidən açılmasını təmsil edir. Vəhy onuncu fəsildəki İsa, Daniel on ikinci fəsildəki İsa ilə uyğunluq təşkil edir. Hər iki parçada son günlərdə sınaq həqiqətinin möhürlənməsi və möhürünün açılması təqdim olunur.

Bəziləri iddia edə bilirlər ki, yeddinci ayədə danışan İsadır, lakin on birinci və on ikinci ayələrdə Danielə danışan Cəbrayıldır; amma bunu həm də belə başa düşmək olar ki, hər üç mətndə danışan İsadır. Məsələnin hansı tərəfdən götürülməsindən asılı olmayaraq, Daniel vasitəsilə danışan

Məsihin səsidir və on ikinci fəsildəki üç peyğəmbərlik dövrü Məsihin sözləridir; O, bu üç dövrü həqiqətin quruluşu daxilində ortaya qoyur. Hər üç dövr möhürlənmişdir və bununla da onlar üçqat bir rəmz təşkil edir.

Yeddinci ayə möcüzələrin tamamlanmasına toxunur; burada Məsihin Ən Müqəddəs Yerdəki son işi, yüz qırx dörd min nəfərin günahlarını silib onları möhürləməsi kimi müəyyən edilir. Birinci ayə “mücüzələri” müəyyən edir və bu üç ayənin sonuncusu da “mücüzələri”, gözləyərək ilk məyusluğu yaşayan və bu səbəbdən mübarək sayılanlar kimi müəyyən edir. Ortadakı dövr bəşəriyyətin Bazar günü qanunu böhranı zamanı üsyanını müəyyən edir, eyni zamanda Bazar günü qanununa aparan dövrü yüz qırx dörd min üçün hazırlıq dövrü kimi göstərir. Bütün ayələr birbaşa olaraq “axır günlərdə” Danielin xalqının “başına nə gələcəyini” müəyyən edir. Hər üç ayə yüz qırx dörd minin paklanması mövzusunda bəhs edir. Birinci dövr üçüncü dövrə uyğunlaşır, ortadakı dövr isə bütün dünyanın Armageddona doğru irəliləyərkən göstərdiyi üsyanı təmsil edir.

Əgər həmin üç dövr həm də yeddi gurultudursa, onda həmin üç ayə “öz ardıcılığı ilə [açıqlanacaq] gələcək hadisələri” müəyyən etməlidir və bu “gələcək hadisələr” 1840-cı ildən 1844-cü ilə qədər “birinci və ikinci mələklərin dövründə baş vermiş hadisələrin təsviri” ilə uyğunlaşardı. Bu hərəkətin qəbul etdiyi, pioner anlayışından aydın surətdə fərqli olan bir neçə həqiqət vardır, lakin bütün bu həqiqətlər pioner anlayışı ilə uzlaşır. Millerçilərdən indiyədək peyğəmbərlik anlayışında böyük bir dəyişiklik baş vermişdir. Bir il üçün bir gün prinsipi bunun klassik nümunəsidir, lakin başqaları da vardır. Böyük bir peyğəmbərlik dəyişiminin bir nümunəsi yeddi gurultu ilə əlaqədar olaraq təmsil olunur.

Yəhyanın onuncu fəslin son ayəsində ona yenidən peyğəmbərlik etməli olduğu bildirildikdən sonra, bununla onuncu fəslin tarixinin həm Millerçilərin hərəkətini, həm də yüz qırx dörd mini təmsil etdiyi vurğulandıqdan sonra, ona məbədi ölçmək üçün bir qamış verildi, lakin həyəti kənarda qoyması tapşırıldı.

Mənə çubuğa bənzər bir qamış verildi; mələk də durub dedi: Qalx, Allahın məbədini, qurbangahı və orada ibadət edənləri ölç. Amma məbədin xaricində olan həyəti kənarda burax və onu ölçmə; çünki o, başqa millətlərə verilmişdir; müqəddəs şəhəri də qırx iki ay ayaq altında tapdalayacaqlar. Vəhy 11:1, 2.

1844-dən sonrakı dövrdə məbədi ölçərkən, Yəhyaya həyətlə təmsil olunan büt-pərəstləri kənarda qoyması buyrulur. 1844-cü ildəki bu təsvir göstərirdi ki, Allah yenicə əhd üzrə yeni bir gəlini seçmişdi və bundan sonra Onun gəlini ilə həyət arasında bir fərq qoyulmuşdu. Bacı Uayt açıq şəkildə bildirir ki, həyət büt-pərəstləri təmsil edir, məbəd isə Allahın seçilmiş xalqıdır; sadəcə «Əsrlərin Arzusu» əsərindəki «Xarici Həyət» fəslini oxuyun.

Yəhya 1844-cü ildə yenicə Allahın seçilmiş xalqına çevrilmiş Millerçiləri təsvir edir. Acı-şirin xəbəri yenicə yaşamış Millerçilərlə, millətlər kimi təqdim olunan və xristian olduqlarını iddia edən dünyanın qalan hissəsi arasında bir fərq qoyulmuşdu.

Təməl 1840-cı ildən ilk məyusluğa qədər qoyuldu və məbəd Gecəyarısı Nidəsinin elan edilməsi zamanı tamamlandı. Sonra böyük məyusluq gəldi və Yəhyaya qalxıb ölçməsi, lakin başqa

millətləri kənarda qoyması söylənir. Yəhya hökmün açılışını təsvir edir və bu səbəbdən ilham bu ayələrdə Yəhyanın ölçməsinə təhqiqatçı mühakimənin simvolu kimi tətbiq edir. Yəhyanın ölçmənin simvolu olması barədə indicə bəyan etdiyimiz şey ənənəvi Adventist anlayışla uyğunluq təşkil edir, lakin bu hərəkətdə həmin simvolun anlaşılmasında böyük bir dəyişiklik baş verdi.

Millerçi anlayışla uyğun olaraq, biz gördük ki, onuncu fəsildə Yəhya tərəfindən təmsil olunan Millerçilərin tarixinin daxilində, həmçinin yüz qırx dörd min olacaq paralel bir hərəkətin də əvvəlcədən xəbər verilməsi vardır. Biz anladıq ki, əgər Millerçi tarixin ölçülərini götürüb millətlərin vaxtını kənara qoysa idiniz, Yəhyanın ölçdüyü məbədin məhz özünü görə bilərdiniz.

Biz bir 2520 illik zaman peyğəmbərliyinin 1798-ci ildə, digərinin isə 1844-cü ildə sona çatdığını gördük; beləliklə, Məsihin Millerçi məbədi qurduğu qırx altı illik bir dövr aşkar olur. Yəhya həyəti başqa millətlər kimi müəyyənləşdirdi və “başqa millətlərin vaxtları” adlı peyğəmbərlik dövrü vardır.

Onlar qılıncın ağzı ilə yıxılacaq və bütün millətlər arasına əsir aparılacaqlar; və başqa millətlərin vaxtları tamam olana qədər Yerusəlim qeyri-yəhudilər tərəfindən tapdalanacaqdır. Luka 21:24.

Başqa millətlərin “vaxtları” cəm şəklindədir və həm sözün həqiqi mənasında, həm də ruhani İsrailin tapdalandığı iki dövrü ifadə edir. Bütpərəstliyin ardınca papalığın gəlməsi ilə baş verən bu iki tapdalanmadan sonuncusu 1798-ci ildə başa çatdı. Nə iddia olunursa olunsun, başqa millətlərin “vaxtları” birinci mələyin gəlişi ilə 1798-ci ildə sona çatdı. Yəhya 1798-ci ildə ölçməyə başlamalı idi, ondan əvvəl yox. O, 1844-cü ilin tarixində yerləşdirilmişdi; buna görə də 1798-ci ildə başa çatan dövrü kənarda qoymaq, həyəti kənarda qoymaq demək idi və bunu etməklə siz Əhdin Elçisi tərəfindən Millerçi məbədin ucaldıldığı qırx altı ili üzə çıxarırsınız. Bu tətbiqdən bir-biri ilə əlaqəli bir çox həqiqətlər çıxarılır, lakin mən bunu sadəcə olaraq pionerlərin anlayışından fərqli olan işığın nümunəsi kimi istifadə edirəm; ancaq bu, ilkin həqiqətlərlə ziddiyyət təşkil etməyən, sadəcə artıq zaman tətbiq etməyən işıqdır.

Həmin xüsusi həqiqət 11 sentyabrdan əvvəl dərk edilmişdi, lakin əslində 11 sentyabrdan sonrakı dövrdə dərinlən təsbit olundu. Yəhyanın məbədi ölçməsi ilə bağlı həqiqət yeddi göy gurultusundan ayrı tutula bilməz, çünki bu, məhz eyni parçadır. Yeddi göy gurultusunun tətbiqi ilə bağlı elə bir həqiqət vardır ki, Danielin on ikinci fəslindəki “möcüzələrin” tamamlandığı dövrdə möhürlü qalmışdı. 2023-cü ilin iyul ayından sonrakı dövrdə açılmış “yeddi göy gurultusu”nun tətbiqi Daniel on ikinin üç ayəsi ilə tam uyğun gəlir, yaxud deməliyəm ki, onları dərin bir şəkildə tamamlayır.

Bacı Uayt Daniel və Vəhy kitablarının münasibətini təsvir etmək üçün compliment deyil, complement sözünü işlədir. “Kamilliyə çatdırmaq” mənasını verən complement, bu iki peyğəmbərlik kitabının bir-biri üçün etdiyi şeydir. Yeddi gurultu, 2023-cü ilin iyulundan sonrakı dövrdə Daniel kitabının on ikinci fəslində möhürdən açıldıqda, oradakı xəbəri kamilliyə çatdırır. Yeddi gurultunu açan şey isə həqiqətin quruluşu ilə birlikdə alfa və omeqa prinsipidir.

Başqa millətlərin “zamanları” 1798-ci ildə tamamlandı və bütpərəstliyin, ardınca isə papalığın müqəddəs məkanı və ordunu tapdaladığı 1260 illik iki dövrü təmsil edir. Məbədi ölçərkən həyəti

kənarda qoymalıyıq və həyət 1798-ci ilə qədər uzanır, lakin 1844-dən sonra artıq zaman yoxdur. Bu gün 1260 il sadəcə məbəd ilə həyət arasındakı fərqi müəyyən edən bir zaman dövrünü təmsil edir. Bu səbəbdən 18 iyul 2020-ci ildən 2023-cü ilin iyul aymadək tapdalama həyata keçirildi. Bu gün məbədi ölçmək, birinci və ikinci mələklərin xəbərləri altında baş vermiş hadisələrin sərhədləndirilməsini təmsil edən yeddi gurultu ilə birlikdə, Yəhyaya tapşırılmış işdir. “Böyük işimiz” üç mələyin xəbərlərini “birləşdirməkdir”; bununla da əvvəlki əhd tarixində yerinə yetirilməmiş və hətta indi də çox nadir hallarda yerinə yetirilən peyğəmbərlik işi müəyyən edilir. Başqa millətlərin zamanlarını təmsil edən həyəti kənarda qoyduqda, biz 1798-ci ildə son zamanında başa çatan papalıq təqibinin 1260 ilini də kənarda qoymuş oluruq.

Millerçi tarixində qırx altı il ərzində ucaldılmış məbəd, 2023-cü ilin iyulundan etibarən Bazar qanunundan az əvvələdək ucaldılan bir məbədi müəyyən edir. Həmin tarix, yeddi ildırımın “gələcək hadisələr” dövrüdür; bunlar “öz sırası ilə” “açıqlanacaq”, ola bilsin deyil, mütləq “açıqlanacaq”.

Birinci mələyin tarixini ikinci mələyin tarixi ilə birləşdirdikdə, görürük ki, bu tarix alfa məyusluğu ilə başlayır və omeqa məyusluğu ilə başa çatır. 1840-cı ildən 19 aprel 1844-cü ilədək birinci mələyin tarixindəki peyğəmbərlik nişanlarını, həmin vaxt gəlmiş və 22 oktyabr 1844-cü ildə üçüncünün gəlişinədək davam etmiş ikinci mələyin nişanları ilə uyğunlaşdırdıqda — hər ikisi bir mələyin gəlişi ilə başlayıb bir mələyin gəlişi ilə başa çatan iki dövrə malik oluruq. Birincidən ikinciyə qədər olan tarix, ikincidən üçüncüyə qədər olan tarixi təsvir edir.

Bunun etibarlı bir tətbiq olduğuna dair peyğəmbərlik şəhadəti həmin tətbiqin alfa və omeqasında tapılır. Birlikdə tətbiq olunan iki paralel xətt və hər iki xəttin başlanğıcı ilə sonu bir mələyin gəlişini müəyyən edir. Sonra onlar sətir üzərinə sətir, birlikdə bir xətt halında birləşdirildikdə, başlanğıc birinci məyusluğu, son isə böyük məyusluğu göstərir. Daha bir dəlil alfa və omeqa prinsiplərində tapılır ki, bu da sonun başlanğıcdan daha böyük olduğunu müəyyən edir. Böyük omeqa məyusluğu ilə başa çatan bir alfa məyusluğu alfa və omeqanın kiçik və böyük ünsürünü müəyyən edir.

Biz 19 aprel 1844-cü ildən başladıqda (22 oktyabr 1844-cü ildə üçüncü mələyin gəlişinə aparan ikinci mələyin gəlişi); və sonra həmçinin 11 avqust 1840-cı ildə başlayan və 19 aprel 1844-cü ildə bitən ikinci xətti də başladıqda, görürük ki, 19 aprel 1844-cü il məyusluğu, birinci və ikinci mələklərin peyğəmbərlik xəttinin birləşdirilməsi ilə meydana çıxan peyğəmbərlik xəttinin həm alfası, həm də omeqasıdır.

Dövrün sonunda ikinci mələklə birlikdə üçüncü mələkin gəldiyini görürsünüz; beləliklə bu, 11 sentyabrı, habelə Vəhy kitabının on səkkizinci fəslindəki qüdrətli mələyin iki səsini rəmləşdirir. Bu iki səs həm ikinci, həm də üçüncü mələyin xəbərləridir və bu iki mələk 22 oktyabr 1844-cü ildə bir-birinə toxunmuşdu; iki tarix xətt üzərinə xətt gətirildikdə isə onlar yenidən görüşürlər. Bu şəkildə bir araya gətirildikdə, onlar ilk məyusluqdan böyük məyusluğa qədər olan tarixi təmsil edirlər və bu tarixin ortasındakı nişanə, Millerçilərin dövründə, Exeter düşərgə toplantısı idi; orada iki sinif ibadətçi aşkara çıxarıldı ki, bu da məsələdəki ağılsız bakirələrin üsyanını təmsil edir və ortadakı nişanəni üsyan kimi müəyyən edir.

Yeddi göy gurultusu birinci və ikinci mələyin xəbərlərinin sətir üstünə sətir birləşmiş tarixini təmsil edir; bu da daha sonra bir yüz qırx dörd minin tarixində birinci məyusluqdan böyük məyusluğa qədər uzanan bir tarixi müəyyən edir. Bu tarixin peyğəmbərlik baxımından nəyi təmsil etdiyinə dair anlayış, Daniel on ikidə axır zamanadək möhürlənmiş olaraq təqdim edilən xəbərlə tam eynilə uzlaşır.

Bu araşdırmanı növbəti məqalədə davam etdirəcəyik, lakin Danielin son görüntüsünün yalnız axır günlərdə Allahın xalqının təsvirinə aid olan hissəsini saxlayacağam. İlk zikr qaydası kontekstində diqqət edin ki, birinci ayədə Daniel görüntünü anlayan bir sinfin içindədir. Görüntüdə zikr olunan ilk şey Danielin anlayan müdriklərdən biri kimi təsviridir və son doqquz ayənin hamısı iyirmi ikinci gündə anlayan müdriklər haqqındadır.

Fars padşahı Kirin hakimiyyətinin üçüncü ilində adı Belteşassar adlanan Danielə bir şey vəhy olundu; və o şey həqiqət idi, lakin təyin olunmuş vaxt uzun idi; və o, bu şeyi anladı və görüntünü dərk etdi.

O günlərdə mən, Daniel, üç tam həftə matəm tuturdum. Nə ləzzətli çörək yedim, nə ağzıma ət və şərab dəydi, nə də özümü ümumiyyətlə məsh etdim; üç tam həftə tamam olana qədər belə etdim. Birinci ayın iyirmi dördüncü günündə, böyük çay olan Hiddekelin kənarında ikən, gözlərimi qaldırıb baxdım və budur,

kətandan geyinmiş bir adam; belinə Ufazın xalis qızılı bağlanmışdı. Onun bədəni də zəbərcəd kimi idi, üzü şimşəyin görünüşü kimi, gözləri od məşəlləri kimi, qolları və ayaqları cilalanmış tunc rəngində idi, sözlərinin səsi isə bir izdihamın səsi kimi idi.

Mən, yalnız mən Daniel, bu görüntünü gördüm; çünki mənimlə birlikdə olan adamlar görüntünü görmədilər; lakin onların üzərinə böyük bir titrəyiş düşdü, belə ki, gizlənmək üçün qaçdılar. Buna görə mən tək qaldım və bu böyük görüntünü gördüm; məndə heç bir güc qalmadı; çünki gözəlliyim içimdə pozğunluğa çevrildi və məndə heç bir güc qalmadı.

Yenə də onun sözlərinin səsini eşitdim; və onun sözlərinin səsini eşidəndə, üzüstə dərin yuxuya getdim, üzüm isə yerə çevrilmişdi. Və budur, bir əl mənə toxundu və məni dizlərim üstə və əllərimin ovucları üstə qaldırdı. O mənə dedi,

Ey Daniel, çox sevilən adam, sənə söylədiyim sözləri dərk et və ayağa qalx: çünki indi mən sənənin yanına göndərilmişəm.

O bu sözü mənə dedikdə, mən titrəyərək ayağa qalxdım. Sonra o mənə dedi,

Qorxma, ey Daniel; çünki qəlbini anlamağa və Allahının önündə özünü alçaltmağa qoyduğun ilk gündən sözlərin eşidildi, mən də sənənin sözlərinə görə gəldim. Lakin Fars padşahlığının əmiri mənə iyirmi bir gün müqavimət göstərdi; amma budur, baş əmirlərdən biri olan Mikayıl mənə kömək etməyə gəldi; mən də orada Fars padşahlarının yanında qaldım.

İndi isə son günlərdə sənənin xalqının başına nə gələcəyini sənə anlatmaq üçün gəlmişəm; çünki görüntü hələ çox günlər üçündür.

O, mənə belə sözlər söyləyəndə, üzümü yerə tutdum və lal oldum. Və budur, bəşər oğullarına bənzər birisi dodaqlarıma toxundu; onda ağzımı açdım, danışdım və qarşımda durana dedim,

Ey ağam, bu görüntü ilə qüssələrim mənə dönmüşdür və məndə heç qüvvət qalmamışdır. Çünki bu ağamın qulu bu ağamla necə danışa bilər?

çünki mənə gəlincə, dərhal məndə heç bir qüvvə qalmadı, məndə nəfəs də qalmadı. Sonra yenə bir insan görünüşünə bənzəyən biri gəlib mənə toxundu və məni qüvvətləndirdi, və dedi,

Ey çox sevilən adam, qorxma; sənə sülh olsun, möhkəm ol, bəli, möhkəm ol. O mənimlə danışdıqdan sonra mən qüvvətləndim və dedim: Qoy ağam danışsın; çünki sən məni qüvvətləndirdin. ...

Amma sən, ey Daniel, bu sözləri qapalı saxla və kitabı axır zamanadək möhürlə; çoxları ora-bura gedəcək və bilik artacaq.

Sonra mən, Daniel, baxdım, və budur, daha iki nəfər dayanmışdı: biri çayın sahilinin bu tərəfində, o biri isə çayın sahilinin o tərəfində. Və onlardan biri çayın suları üzərində olan, kətana bürünmüş adama dedi: “Bu heyratımız şeylərin sonuna nə qədər vaxt qalır?”

Və çayın suları üzərində duran, kətan geyinmiş adamı eşitdim; o, sağ əlini və sol əlini göyə qaldırıb əbədi yaşayanın adı ilə and içdi ki, bu, bir vaxt, vaxtlar və yarım vaxt üçün olacaq; və müqəddəs xalqın qüdrətini dağıtmağı başa çatdırdıqda, bütün bu şeylər tamamlanacaq.

Və mən eşitdim, lakin anlamadım; sonra dedim: Ey Rəbbim, bu şeylərin axırı nə olacaq?

O dedi: Get yoluna, ey Daniel; çünki bu sözlər axır zamanadək bağlı və möhürlü qalacaqdır. Çoxları təmizlənəcək, ağardılacaq və sınaqdan keçiriləcək; lakin pislər pislilik edəcək; və pislərdən heç biri anlamayacaq; amma müdriklər anlayacaqlar.

Gündəlik qurbanın aradan qaldırılacağı və viranəlik gətirən iyrəncliyin qurulacağı zamandan etibarən min iki yüz doxsan gün olacaqdır.

Nə bəxtiyardır o kəs ki, gözləyib min üç yüz otuz beş günə çatır.

Lakin sən öz yolunla get ta axıra qədər; çünki sən rahatlıq tapacaqsan və günlərin sonunda öz qismətində duracaqsan. Daniel 10:1–18; 12:4–13.